

Lahutus - Belgia

SISUKORD

- 1 Millistel tingimustel abielu lahutatakse?
- 2 Millistel alustel abielu lahutatakse?
- 3 Millised on abielu lahutamise õiguslikud tagajärjed seoses
 - 3.1 abikaasadevaheliste isiklike suhetega (nt perekonnanimi)
 - 3.2 vara jagamisega abikaasade vahel
 - 3.3 abikaasade alaealiste lastega
 - 3.4 abikaasa ülalpidamise kohustusega?
- 4 Mida tähendab õigumõiste „lahuselu” igapäevaelus?
- 5 Millised on lahuselu eeltingimused?
- 6 Millised on lahuselu õiguslikud tagajärjed?
- 7 Mida tähendab mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine” igapäevaelus?
- 8 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise eeltingimused?
- 9 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed?
- 10 Kas abielulahutusega seotud küsimusi on võimalik lahendada kohtuväliselt?
- 11 Kuhu tuleb esitada abielu lahutamise, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise avaldus? Millised on avalduse vorminõuded ja millised dokumendid tuleb lisada?
- 12 Kas menetluskulude katteks on võimalik saada menetlusabi?
- 13 Kas abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse saab edasi kaevata?
- 14 Milline on abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise õigusliku tunnustuse taotlemise kord selles liikmesriigis, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus?
- 15 Millisesse kohtusse peaksin pöörduma, kui soovin vaidlustada abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse tunnustamist, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus? Milline on menetluse kord eespool nimetatud juhtudel?
- 16 Millise riigi õigust lahutusmenetluses kohaldatakse, kui abikaasad ei ela selles liikmesriigis või on eri riikide kodanikud?



1 Millistel tingimustel abielu lahutatakse?

Belgias on kahte liiki abielulahutust: abielu lahutamine abielu pöördumatu lõppemise tõttu ja abielu lahutamine vastastikusel kokkuleppel.

Abielu pöördumatu lõppemise tõttu on abielu võimalik lahutada kahel viisil:

- tõendades abielu pöördumatut lõppemist mis tahes õiguslike vahendite abil (tsiviilseadustiku (*Code civil/Burgerlijk Wetboek*) artikli 229 lõige 1). Abielu lõppemine on pöördumatu, kui abikaasadel ei ole enam võimalik kooselu jätkata või uuesti koos elama hakata;
- mõnda aega kestnud lahuselu alusel. Abielu loetakse pöördumatult lõppenuks, kui mõlemad abikaasad esitavad ühiselt avalduse abielu lahutamiseks **rohkem kui kuus kuud pärast kooselu faktilist lõppemist**. Kui kooselu faktiline lõppemine on kestnud vähem kui kuus kuud ning abikaasad soovivad esitada ühiselt avalduse abielu lahutamiseks, loetakse abielu pöördumatult lõppenuks siis, kui abikaasad on ilmunud kohtusse teist korda pärast järelemõtlemisperioodi lõppemist ning kordavad, et nad soovivad abielu lahutada (tsiviilseadustiku artikli 229 lõige 2). **Ühepoolne avaldus pärast üle aasta kestnud kooselu faktilist lõppemist**: abielu loetakse pöördumatult lõppenuks, kui abielulahutuse avalduse esitab ainult üks abikaasa pärast üle aasta kestnud kooselu faktilist lõppemist. Kui lahuselu on kestnud vähem kui aasta ning üks abikaasadest soovib esitada ühepoolset avalduse abielu lahutamiseks, loetakse abielu pöördumatult lõppenuks siis, kui avalduse esitanud abikaasa on ilmunud kohtusse teist korda pärast järelemõtlemisperioodi lõppemist ning kordab, et ta soovib abielu lahutada (tsiviilseadustiku artikli 229 lõige 3).

Abielu saab lahutada vastastikusel kokkuleppel ainult siis, kui abikaasad esitavad üldise eelkõkkuleppe, milles on kindlaks määratud kõik abielulahutuse õiguslikud tagajärjed ning mõlemad abikaasad väljendavad jätkuvalt soovi abielu lahutamiseks vastastikusel kokkuleppel ajani, kuni abielu lahutatakse. Üldises eelkõkkuleppes on sätestatud abikaasade vahel sõlmitud varalised kokkulepped (kohtumenetluse seadustiku (*Code judiciaire/Gerechtelijk Wetboek*) artikkel 1287) ja abielu lahutamise kokkulepe, mis käsitleb kummagi abikaasa elukohta menetluse ajal, vanemate hooldusõigust, abielupaari laste varade haldamist ning suhtlusõigusi abielulahutuse ajal ja pärast seda, kummagi abikaasa panust laste hooldamisse ning võimalikku elatist, mida abikaasad peavad teineteisele maksma abielulahutuse ajal ja pärast seda (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1288).

2 Millistel alustel abielu lahutatakse?

Belgias on kahte liiki abielulahutust: abielu lahutamine abielu pöördumatu lõppemise tõttu (tsiviilseadustiku artikkel 229) ja abielu lahutamine vastastikusel kokkuleppel (tsiviilseadustiku artikkel 230).

3 Millised on abielu lahutamise õiguslikud tagajärjed seoses

3.1 abikaasadevaheliste isiklike suhetega (nt perekonnanimi)

Abielulahutusega katkeb abieluside edaspidiseks. Endised abikaasad ei ole enam teineteise seaduslikud pärijad. Nad võivad uuesti abielluda. Belgias ei mõjuta abielu abikaasade perekonnanime. Kuid abielus isikul on õigus kasutada teise abikaasa perekonnanime. Pärast abielulahutust ei tohi isik enam endise abikaasa perekonnanime igapäevaelus ja tööalaselt kasutada, v.a ärinime puhul teatud juhtudel.

3.2 vara jagamisega abikaasade vahel

Vara ühisomand lõpetatakse. Abielu lahutamisel abielu pöördumatu lõppemise tõttu kaotavad abikaasad kõik hüved, mida nad on üksteisele andnud mis tahes abielueelsete ja -järgsete kokkulepete alusel, ning hüved, mis tulenevad mis tahes lepingu alusel pärijaks määramisest, kui ei ole kokku lepitud teisiti. Abielu lahutamisel vastastikusel kokkuleppel määravad abikaasad oma vastavad õigused ette ära vastavalt nendevahelisele üldisele eelkõkkuleppele (vt küsimus nr 1).

3.3 abikaasade alaealiste lastega

Abielulahutus ei mõjuta abielusuhtest sündinud laste õigusi (tsiviilseadustiku artikkel 304). Pärast abielu lahutamist teostavad abikaasad oma hooldusõigust ja haldavad lapse vara ühiselt või teeb seda see abikaasa, kelle hoole alla lapsed usaldatakse poolte vahel sõlmitud ja heaks kiidetud kokkuleppe alusel või ajutiste meetmete kohaldamise menetluses (*référé/kort geding*) kohtu esimehe tehtud korralduse alusel (tsiviilseadustiku artikkel 302). Abikaasad vastutavad oma vahenditest lähtuvalt laste eluaseme, hooldamise, järelevalve, hariduse ja koolituse eest kuni laste täisealiseks saamiseni või haridustee lõppemiseni (tsiviilseadustiku artikkel 203) ning peavad katma oma osa asjaomasest kohustusest tulenevatest tavapäraest ja erakorralistest kulutustest (tsiviilseadustiku artikkel 203 a). Tavaliselt tähendab see elatise maksmist, mille määrab kohus või tehakse seda kokkuleppe alusel.

3.4 abikaasa ülalpidamise kohustusega?

Abielu lahutamine abielu pöördumatu lõppemise tõttu: abikaasad saavad pärast lahutust kokku leppida elatismakse, selle summa ja tingimused, mille alusel on võimalik kokkulepitud summa üle vaadata. Kokkuleppe puudumise korral saab kohus elatismakset vajava abikaasa taotlusel nõuda teiselt abikaasalt elatismakse tasumist. Kohus võib elatismakse taotluse tagasi lükata, kui kostja tõendab, et hageja raske süü tõttu oli võimatu kooselu jätkata. Elatismakset ei ole mitte mingil juhul võimalik saada abikaasal, kes on mõistetud süüdi teise abikaasa suhtes füüsilise vägivalla tarvitamises. Kui kostja tõendab, et hageja abivajadus on põhjustatud

tema enda tehtud otsusest ega olnud ajendatud perekonna vajadustest, võib kohus lubada kostjal elatist mitte maksta või vähendada makse summat (tsiviilseadustiku artikli 301 lõiked 1, 2 ja 5). Elatismakse summa peaks vastama vähemalt saaja vajadustele, kuid ei tohi ületada ühte kolmandikku abikaasa sissetulekust, kes on kohustatud makseid tasuma. Elatismakset tasutakse mitte pikemalt kui oli abielu kestus. Seda perioodi võidakse erandkorras pikendada (tsiviilseadustiku artikli 301 lõiked 3, 4, 6, 8 ja 9).

Lahutus vastastikusel kokkuleppel: abikaasad määravad oma vastavad õigused ette ära vastavalt nendevahelisele üldisele eelkokkuleppele (vt küsimus nr 1). Abielulahutusmenetluse ajal ja pärast seda võivad nad kokku leppida võimalikus elatismakses ning tingimustes, mille alusel seda summat indekseeritakse ja läbi vaadatakse (kohtumenetluse seadustiku artikli 1288 esimese lõigu punkt 4).

Kõigil juhtudel võib kohus elatismakset suurendada, vähendada või selle maksmise peatada, kui summa ei ole enam pooltest mitteolenevate asjaolude tõttu asjakohane. Abielu lahutamisel vaid abielu pöördumatu lõppemise tõttu võib kohus samuti elatismakse summat kohandada, kui abielulahutuse tulemusena muutub abikaasade finantsseisund.

4 Mida tähendab õigusmõiste „lahuselu” igapäevaelus?

Lahuseluga (*séparation de corps/scheiding van tafel en bed*) abieluside ei katke, kuid sellega vähenevad abikaasade ühised õigused ja kohustused: sellega kaob kohustus koos elada ja kaasneb vara jagamine.

5 Millised on lahuselu eeltingimused?

Lahuselu tingimused on samad nagu abielulahutuse puhul.

6 Millised on lahuselu õiguslikud tagajärjed?

Lahuseluga abieluside ei katke, kuid sellega vähenevad abikaasade ühised õigused ja kohustused. Abikaasade endi puhul kaob lahuseluga vaid kohustus koos elada ja üksteist abistada (*devoir d'assistance/bijstandsplicht*). Truudus- ja materiaalse abi kohustus (*devoir de secours/hulpplicht*) säilib (tsiviilseadustiku artikkel 308). Lahuseluga kaasneb vara jagamine (tsiviilseadustiku artikkel 311). Laste puhul on lahuselu õiguslikud tagajärjed samasugused nagu abielulahutuse korral. Abikaasadel, kes elavad lahus, ei ole õigust elatismaksetele, kuid nad võivad nõuda materiaalselt abi (tsiviilseadustiku artikkel 213).

Vastastikusel kokkuleppel põhineva lahuselu õiguslikud tagajärjed on samad, mis abielu lahutamisel vastastikusel kokkuleppel, ning neid reguleeritakse abikaasade vahel sõlmitud eelkokkulepetega, kuigi abieluside ei ole katkenud. Samuti säilib truudus- ja materiaalse abi kohustus.

7 Mida tähendab mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine” igapäevaelus?

Abielu tühisus on tsiviilõiguslik sanktsioon, mida kohaldatakse juhul, kui abiellumine on toimunud õigusvastaselt vaatamata registripidaja teostatud eelnevatele kontrollidele.

8 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise eeltingimused?

Abielu absoluutse tühisusega on tegemist järgmistel juhtudel:

- üks abikaasadest on rikkunud nõuet abiellumise kohta (tsiviilseadustiku artikkel 144): minimaalne vanus abiellumiseks on 18 aastat;
- nõusoleku puudumine (tsiviilseadustiku artikkel 146);
- fiktiivabielu (tsiviilseadustiku artikkel 146a): abielu loetakse tühiseks, kui asjaolude põhjal selgub, et vähemalt ühel abikaasadest ei olnud selget soovi sõlmida kestva kooselu, vaid saada tänu abikaasa staatusele elamisõigus;
- sundabielu (tsiviilseadustiku artikkel 146b): abielu loetakse tühiseks, kui eeldatavasse abiellu on astunud ilma mõlema abikaasa vaba tahteavalduseta ning vähemalt ühe abikaasa nõusolek saadi vägivald või ähvardamise teel;
- topeltabielu (tsiviilseadustiku artikkel 147);
- abielu takistavate asjaolude eiramine, milleks on perekondlikud veresugulussidemed või sugulussidemed otseliini abielu kaudu, kohtu määrus, milles nõutakse eeldatavalt bioloogiliselt isalt elatisrahade maksmist, või adopteerimisest tingitud perekonnasidemed (tsiviilseadustiku artiklid 161–164, 341 ja artikli 356-1 esimene ja teine lõik ning artikkel 353-13);
- abielu sõlminud ametniku pädevuse puudumine (tsiviilseadustiku artikkel 191) (valikuline absoluutne tühisus);
- avalikustamise nõudeid rikkudes sõlmitud abielu (tsiviilseadustiku artikkel 191) (valikuline absoluutne tühisus);

Abielu suhteline tühisus esineb juhul, kui ühe või mõlema abikaasa puhul puudus tahteavaldus või isikutuvastamisel esines viga (tsiviilseadustiku artiklid 180 ja 181).

9 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed?

Tühistamisel ehk kehtetuks tunnistamisel loetakse abielu kehtetuks nii minevikus kui ka tulevikus. Sellel on tagasiulatav mõju kuni abielu sõlmimise kuupäevani. Kõik abielu õiguslikud tagajärjed lakkavad eksisteerimast. Loetakse, et abielu ei ole kunagi sõlmitud.

Kui abikaasad abiellusid heas usus ehk nad ei olnud kehtetuks tunnistamise alustest teadlikud, võib kohus otsustada, et abielu tunnistatakse kehtetuks ainult tuleviku osas ning varasemad õiguslikud tagajärjed jäävad kehtima. Kui ainult üks abikaasadest abiellus heas usus, saab abielu õiguslikest tagajärgedest kasu ainult see abikaasa.

Need abielu õiguslikud tagajärjed, millest saavad kasu lapsed, jäävad kehtima, isegi kui kumbki abikaasa ei abiellunud heas usus. Kehtetuks tunnistatud abielu ajal või 300 päeva jooksul pärast abielu tühistamist sündinud lapsed loetakse kehtetuks tunnistatud abielus olnud mehe lasteks.

10 Kas abielulahutusega seotud küsimusi on võimalik lahendada kohtuväliselt?

Õigusega nähakse ette kahte liiki vahendamist: vabatahtlik lepitusmenetlus, kus pooled kasutavad ise vahendaja teenust ilma kohtu sekkumiseta, ning kohtulik vahendus, mille kohta teevad pooled või kohus ettepaneku kohtumenetluse käigus, mis sellisel juhul peatatakse. Vahendust saab kasutada vaidlustes, mis on seotud abielust tulenevate kohustustega (tsiviilseadustiku artiklid 201 ja 203), abikaasade õiguste ja kohustustega (tsiviilseadustiku artiklid 221–224), abielulahutuse õiguslike tagajärgedega (tsiviilseadustiku artiklid 295–307a), vanemate hooldusõigusega (tsiviilseadustiku artiklid 371–387a), abielu lahutamise abielu pöördumatu lõppemise tõttu (tsiviilseadustiku artikkel 229), abielu lahutamise vastastikusel kokkuleppel (kohtumenetluse seadustiku artiklid 1254–1310) ja faktilise kooseluga. Kumbki pool saab vabalt teha ettepaneku vabatahtliku vahendusmenetluse kasutamiseks (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1730 ja sellele järgnevad artiklid). Samuti saab kohtuasja menetlev kohus nõuda menetluse ükskõik millises etapis kohtuliku vahenduse kasutamist (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1734 ja sellele järgnevad artiklid). Mõlemal juhul, kui pooled jõuavad vahenduse tulemusel kokkuleppele, saab kokkuleppe esitada heakskiitmiseks kohtule. Kokkulepe võidakse tagasi lükata vaid juhul, kui kokkulepe on vastuolus avaliku korraga või alaealiste laste huvidega.

Abielulahutuse andmine on kohtute pädevus.

11 Kuhu tuleb esitada abielu lahutamise, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise avaldus? Millised on avalduse vorminõuded ja millised dokumendid tuleb lisada?

Avaldust abielu lahutamiseks või lahuseleks kooselu pöördumatu lõppemise tõttu või avaldust lahusele muutmiseks abielulahutuseks menetletakse abieluaegse viimase elukoha järgses või kostja elukohajärgses (*domicile/woonplaats*) esimese astme kohus (*tribunal de première instance/vrederegerecht*) (kohtumenetluse seadustiku artikli 628 esimese lõigu punkt 1).

Abielu lahutamisel vastastikusel kokkuleppel valivad abikaasad esimese astme kohtu (kohtumenetluse seadustiku artikli 1288a lõige 2).

Abielu kehtetuks tunnistamise avaldust menetleb kostja elukohajärgne esimese astme kohus (kohtumenetluse seadustiku artikkel 624).

Abielu lahutamisel abielu pöördumatu lõppemise tõttu esitatakse avaldus järgmiselt: 1. kohtutäituri (*huissier de justicelgerechtsdeur waarder*) kättetoimetatud teatisega vastavalt tsiviilseadustiku artikli 229 lõikele 1; 2. ühiselt vastavalt tsiviilseadustiku artikli 229 lõikele 2, ühise avaldusega vastavalt kohtumenetluse seadustiku artiklile 1026 ja sellele järgnevatele artiklitele, allkirjastatuna mõlema abikaasa või vähemalt advokaadi või notari poolt (kohtumenetluse seadustiku artikli 1254 lõige 1); või 3. ühepoolset vastavalt tsiviilseadustiku artikli 229 lõikele 3, esitades avalduse tavapärase võistleva menetluse algatamiseks vastavalt kohtumenetluse seadustiku artiklitele 1034 a–1034 e. Kõigil juhtudel peab menetluse algatamise dokument lisaks tavapärastel nõutavale teabele sisaldama asjaolude üksikasjalikku kirjeldust ning avaldust võimalike laste andmetega (kohtumenetluse seadustiku artikli 1254 lõige 1). Samuti tuleb esitada abielutunnistus, laste sünnitunnistused ning kummagi abikaasa isikut tõendav dokument ja kodakondsustõend, kui need ei ole kantud rahvastikuregistrisse või välisriikide kodanike registrisse (kohtumenetluse seadustiku artikli 1254 lõige 2).

Abielu lahutamist vastastikusel kokkuleppel taotletakse kohtule esitatava avaldusega (*requête/verzoekschrift*). Lisaks dokumentidele, mida nõutakse abielu lahutamisel abielu pöördumatu lõppemise tõttu, tuleb esitada poolte vahel sõlmitud eelkokkulepped ja vajaduse korral nende vara loetelu.

12 Kas menetluskulude katteks on võimalik saada menetlusabi?

Kehtivad tavareeglid. Vt teabeleht „Tasuta õigusabi“.

13 Kas abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse saab edasi kaevata?

Mis tahes otsust, mille alusel avaldus abielu lahutamiseks või lahuseluks kooselu pöördumatu lõppemise tõttu või avaldus abielu kehtetuks tunnistamiseks rahuldatakse või lükatakse tagasi, võib vaidlustada ühe kuu jooksul alates kohtuotsuse kättetoimetamisest, olenemata sellest, kas tegemist on tagaseljaotsusega või pärast mõlema poole ärakuulamist tehtud kohtuotsusega (kohtumenetluse seadustiku artikli 1048 esimene lõik ja artikli 1051 esimene lõik).

Abielu lahutamise otsuse kohta esitatud apellatsioonkaebus (*appel/hoger beroep*) on vastuvõetav ainult juhul, kui selle aluseks on abielu lahutamiseks seaduses sätestatud tingimuste rikkumine või abikaasade vaheline leppimine. Sellise kaebuse saab esitada prokurör ühe kuu jooksul pärast kohtuotsuse teatavakstegemist. Sellisel juhul toimetatakse apellatsioonkaebus kätte mõlemale poolele. Kaebust saab esitada ka üks abikaasadest või mõlemad abikaasad eraldi või ühiselt ühe kuu jooksul pärast kohtuotsuse teatavakstegemist. Sellisel juhul toimetatakse apellatsioonkaebus prokuröri kätte ja kui selle esitab ainult üks abikaasadest, siis ka teisele abikaasale. Apellatsioonkaebuse, mille aluseks on leppimine, peavad mõlemad abikaasad esitama kõigil juhtudel ühiselt ühe kuu jooksul pärast kohtuotsuse teatavakstegemist. Selline kaebus toimetatakse prokuröri kätte (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1299). Apellatsioonkaebus, mis esitatakse vastastikusel kokkuleppel abielulahutuse või lahuselu taotluse rahuldamata jätmise otsuse kohta, loetakse vastuvõetavaks ainult juhul, kui selle esitavad mõlemad pooled eraldi või ühiselt ühe kuu jooksul pärast kohtuotsuse teatavakstegemist (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1300).

14 Milline on abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise õigusliku tunnustuse taotlemise kord selles liikmesriigis, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus?

Nõukogu määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega (Brüsseli IIa määrus), on kehtinud alates 1. märtsist 2005. Määrust kohaldatakse Euroopa Liidus (välja arvatud Taani). Ühes liikmesriigis tehtud kohtuotsust tunnustatakse teistes liikmesriikides ühegi erimenetluse järgimist nõudmata (Brüsseli IIa määruse artikli 21 lõige 1). Erimenetluse järgimist ei nõuta liikmesriigi perekonnaseisuregistrite ajakohastamise puhul, mille aluseks on abielulahutust, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamist käsitlev kohtuotsus, mis on tehtud teises liikmesriigis ja mida ei ole selle liikmesriigi õiguse kohaselt võimalik edasi kaevata (Brüsseli IIa määruse artikli 21 lõige 2). Abielulahutust, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamist käsitlevat kohtuotsust ei tunnustata, kui selline tunnustamine on ilmselgelt vastuolus avaliku korraga, kui algatamist käsitlevat või samaväärset dokumenti ei ole edastatud kostjale küllalt aegsasti ja sellisel viisil, et ta oleks saanud end kaitsta, või kui see on vastuolus varasema kohtuotsusega, mis on tehtud samade poolte vahelise menetluse käigus (Brüsseli IIa määruse artikkel 22). Kontrolli käigus ei kuulu otsuse teinud kohtu pädevus kontrollimisele (Brüsseli IIa määruse artikkel 24) ning mitte mingil juhul ei kontrollita kohtuotsuse sisu (Brüsseli IIa määruse artikkel 26). Lisaks ei või kohtuotsuse tunnustamisest keelduda põhjusel, et Belgia õigus ei luba abielulahutust samadel asjaoludel (Brüsseli IIa määruse artikkel 25). Dokumendid, mis tuleb esitada, et välisriigi kohtu otsust oleks võimalik tunnustada, on loetletud Brüsseli IIa määruse artiklis 37.

Kui Brüsseli IIa määrus ei kehti, kohaldatakse pärast 1. oktoobrit 2004 tehtud kohtuotsustele Belgia rahvusvahelise eraõiguse seadustiku (*Code de droit international privé/Wetboek van Internationaal Privaatrecht*) sätteid (seadustiku artikli 126 lõige 2). Vastavalt seadustiku artiklile 22 on tunnustamine automaatne, ilma et selleks oleks vaja algatada kohtumenetlust. Välisriigi kohtu otsust ei tunnustata, kui tunnustamine on ilmselgelt vastuolus avaliku korraga; kui on rikutud kaitseõigusi; kui kohtuotsuseni on jõutud seadusest üleastumisega; kui kohtuotsust saab veel edasi kaevata; kui kohtuotsus on vastuolus Belgia kohtuotsusega või varasemalt välisriigis tehtud kohtuotsusega, mida on võimalik Belgias tunnustada; kui välisriigi menetlus algatati pärast menetluse algatamist Belgias samade poolte vahel ja seoses sama küsimusega ning see on ikka veel pooleli; kui ainult Belgia kohtutel oli pädevus kohtuasja lahendada, kui välisriigi kohtu pädevuse aluseks oli ainult kostja või vaidlusega otseselt mitteseotud vara asukoht selles riigis, kus asjaomane kohus asus; või kui tunnustamist takistab üks seadustikus loetletud keeldumusalustest (tsiviil- ja perekonnaõiguse valdkonnas on sellisteks alusteks vaid nimi, adopteerimine ja hülgamine) (seadustiku artikli 25 lõige 1). Kontrolli käigus ei kontrollita mingil juhul välisriigi kohtuotsuse sisu (seadustiku artikli 25 lõige 2). Dokumendid, mis tuleb esitada, et välisriigi kohtu otsust oleks võimalik tunnustada, on loetletud seadustiku artiklis 24.

15 Millisesse kohtusse peaksin pöörduma, kui soovin vaidlustada abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse tunnustamist, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus? Milline on menetluse kord eespool nimetatud juhtudel?

Nii Brüsseli IIa määruse kui ka rahvusvahelise eraõiguse seadustiku aluspõhimõtte on automaatne tunnustamine ühegi erimenetluse järgimist nõudmata. Kuid kui tunnustamine põhineb Brüsseli IIa määrusel, võib iga huvitatud osapool 2. jaos sätestatud korras taotleda otsust, et kohtuotsust tunnustatakse või ei tunnustataks (Brüsseli IIa määruse artikli 21 lõige 3). Kui Brüsseli IIa määrust ei kohaldata, võib iga huvitatud isik või prokurör vastavalt seadustiku artiklis 23 sätestatud korrale taotleda kinnitust, et kohtuotsust tuleb tunnustada osaliselt või täielikult või mitte tunnustada (seadustiku artikli 22 lõige 2).

16 Millise riigi õigust lahutusmenetluses kohaldatakse, kui abikaasad ei ela selles liikmesriigis või on eri riikide kodanikud?

Seadustiku artikli 55 lõige 1 sisaldab kollisiooninormi, mida kohaldatakse rahvusvaheliste abielulahutuste ja lahuselude suhtes. Lahutus ja lahuselu on reguleeritud järgmisega:

1. selle riigi õigus, mille territooriumil on mõlema abikaasa harilik viibimiskoht avalduse esitamise ajal;
2. kui mõlema abikaasa harilik viibimiskoht ei ole samas riigis, siis selle riigi õigus mille territooriumil oli abikaasade viimane ühine harilik viibimiskoht, eeldusel et neist ühe harilik viibimiskoht on selles riigis avalduse esitamise ajal;
3. kui mitte kummagi abikaasa harilik viibimiskoht ei ole riigis, kus oli nende viimane ühine harilik viibimiskoht, siis selle riigi õigus, mille kodanikud on mõlemad abikaasad avalduse esitamise ajal;
4. muudel juhtudel Belgia õigus.

„Hariliku viibimiskoha“ (*résidence habituelle*) mõiste on määratletud seadustiku artikli 4 lõikes 2. „Ühine harilik viibimiskoht“ ei tähenda tingimata elukohta samal aadressil või samas omavalitsusüksuses, vaid pigem viibimiskohta samas riigis. Seadustiku artikli 55 lõikes 1 osutatud õigust ei saa kohaldada, kui asjaomases õiguses ei tunnustata abielulahutuse instituuti. Sellisel juhul kohaldatakse õigust, millele on osutatud lõikes 1 järgmise alternatiivse kriteeriumi alusel (seadustiku artikli 55 lõige 3).

Samuti on abikaasadel piiratud võimalus valida ise kohaldatavat õigust: nad võivad taotleda selle riigi õiguse kohaldamist, mille kodanikud nad mõlemad on avalduse esitamise ajal, või Belgia õiguse kohaldamist (seadustiku artikli 55 lõige 2). Selle valiku saab teha hiljemalt esimesel kohtuistungil, millel toimub abielulahutuse või lahuselu avalduse menetlemine.

Seadustiku artiklis 55 osutatud kohaldatav õigus määrab lahuselu taotlemise avalduse vastuvõetavust reguleerivad normid; abielu või lahuselu alused või tingimused või ühise avalduse korral kokkuleppe tingimused, sh selle väljendamise viisid; abikaasade kohustuse leppida kokku abikaasade ja nende vastutusel olevate laste isikuid, elatist ja vara hõlmavad meetmed; ning abielusidemete katkemise või lahuselu korral asjaomase sideme lõdvendamise (seadustiku artikkel 56).

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Liikmesriikide sisu haldamise eest vastutavad liikmesriigid uuendavad parajasti selle veebisaidi sisu, et võtta arvesse Ühendkuningriigi lahkumist Euroopa Liidust. Kui leiate siit teavet, milles Ühendkuningriigi lahkumine veel ei kajastu, ei ole see taotluslik ja muudetakse peagi.

Viimati uuendatud: 23/10/2019